

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Balla Pál Dániel ügyvéd (fél címe 1 II/2.) által képviselt felperes neve **(felperes címe)** felperesnek a Lohn Ügyvédi Iroda **(ügyvédi iroda címe.**; ügyintéző: dr. Lohn Balázs ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe.)** alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. november 30. napján meghozott 23.P.24.133/2016/4. számú ítélete ellen a felperes részéről 5. sorszám alatt, az alperes részéről 6. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az alperes marasztalását 500.000 (ötszázezer) forintra felemeli. A felperest mentesíti az alperes javára perköltség, és az állam javára kereseti illeték fizetésének kötelezettsége alól, és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint elsőfokú perköltséget, az állam által viselt illeték összegét pedig 60.000 (hatvanezer) forintra felemeli. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 15.875 (tizenötezer-nyolcszázhetvenöt) forint másodfokú perköltséget. Megállapítja, hogy a feljegyzett 87.000 (nyolcvanhétezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében a Ptk. 75. §-a, 76. §-a, 84. §-a, 339. §-a és 349. §-a alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az emberi méltóságát, továbbá 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy 2010. december 7-én az alperes a **cím** kereszteződésében intézkedése közben a hajánál fogva visszahúzta és oldalról két alkalommal hason

ütötte. A büntető bíróság jogerős ítéletével ezért **Z.J.** bűnösségét hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntetében megállapította.

Az alperes a jogalapot, összecszerúséget egyaránt vitatva a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint **Z.J.** hatósági jogkörét túllépve, nem közigazgatási jogkörben okozott kárt. A büntető bíróság által megállapított büntett önálló tette **Z.J.** volt, következésképpen a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésére egyedül ő kötelezhető, a perbeli legitimáció hiánya miatt kártérítésben nem marasztalható. Hivatkozott arra, hogy a kártérítés elemei is hiányoznak, magatartásának jogellenességét és az ok-okozati összefüggés fennállását ugyanis a felperes nem bizonyította. Maga ugyanis károkozó magatartást sem közvetlenül, sem közvetve nem tanúsított. A felperes esetleges kára **Z.J.** önkényes, a közszolgálati jogviszony kereteiből kilépő, bűncselekménnyel minősülő magatartására vezethető vissza. Utalt arra, hogy önmagában a jogsértés ténye nem vagyoni kárigényt nem alapozhat meg. A felperes esetében nincs olyan nem vagyoni sérelem, amely kártérítéssel történő ellensúlyozásra szorulna.

Az elsőfokú bíróság az alperest 100.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. Kötelezte a felperest az alperes javára 55.565 forint perköltség, az állam javára 56.250 forint le nem rótt eljárási illeték megfizetésére és megállapította, hogy további 3.750 forint illetéket az állam visel.

Ítéletének indokolása szerint ha a perbeli bűncselekmény eredményeként a felperesnek az emberi méltósághoz fűződő joga valóban megsérült, ennek szankciójaként a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az elkövetővel szemben indított perben állapítható meg a jogsértés megtörténte. Ezért a felperes erre vonatkozó kereseti kérelmét megalapozatlannak találta.

Utalt arra, hogy az alperes nem vitatta, amikor **Z.J.** a bűncselekményt elkövette akkor az alkalmazottjaként közterület-felügyelői jogkörben járt el, ebből következően államigazgatási jellegű tevékenységet folytatott. Álláspontja szerint az alperes kárfelelősségét nem zárta ki, hogy **Z.J.** a hatáskörét durván túllépve, bűncselekményt elkövetve lépett fel a felperessel szemben. Ez az érvelés ugyanis csak abban az esetben lett volna helytálló, amennyiben a károkozás nem az államigazgatási szerv közhatalmi szerepével állt volna kapcsolatban. Utalt arra, hogy a **Z.J.** ellen indult büntetőügyben a bíróság jogerős ítéletével a bűncselekmény elkövetését megállapította, amiből következően az alperes alkalmazottjának magatartása bizonyítottan jogellenes volt. A büntető bíróság által megállapított tényállás szerint **Z.J.** délutáni napszakban, több járókelő szeme láttára megalázóan bántalmazta a felperest úgy, hogy meghúzta a haját és kétszer hason ütötte, ezzel az emberi méltóságát megsértette. Kifejtette: a felperes szakértő igénybevételével tudta volna bizonyítani, hogy a bántalmazás folytán elveszítette az önbizalmát, fél egyedül közterületen tartózkodni, szorongások gyötrik és az egyenruha látványától kirázza a hideg. A felperes azonban erre vonatkozó bizonyítási indítványát nem tartotta fenn. A felperest ért nem vagyoni kár kompenzálására ezért a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján az elkövetéskori ár- és értékviszonyok alapján 100.000 forintot látott alkalmasnak.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése, a feljegyzett eljárási illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett, figyelemmel az alperes illetékmentességére is.

Az elsőfokú ítélettel szemben mindkét fél fellebbezést terjesztett elő, annak részbeni megváltoztatása iránt.

A felperes fellebbezésében az alperes 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítésben való marasztalását kérte a keresete szerint.

Álláspontja szerint a megítélt nem vagyoni kártérítés kirívóan alacsony összegű, sem az elszenvedett hátrány enyhítésére, sem a kártérítésre kötelezett pónalizálására nem alkalmas. Hangsúlyozta, hogy a személyiségi jogának megsértésével egyben hátrányt is szenvedett. Félelemérzetének kialakulására, szorongásaira nézve előadást tett, melyet az alperes nem vitatott, és ezek a hátrányok egyébként orvosszakértői vélemény nélkül is bizonyítottak tekintendők. Egy fiatal lány közterületen való bántalmazása rendszerint mély nyomokat hagy, fájdalmat, félelmet, kiszolgáltatottságot idéz elő. E tünetek attól függetlenül hátrányos következmények, hogy azok pszichiátriai szempontból betegségnek minősülnek-e. Álláspontja szerint azt sem értékelte kellően a bíróság, hogy fiatal korában történt a bűncselekmény, így még hosszú ideig kísérteni fogják a történetek, továbbá hogy a cselekményt nagy nyilvánosság előtt követték el a terhére. Rámutatott, hogy a megítélt kártérítés összege nem éri el a magyarországi havi átlagjövedelem egyharmadát. A kártérítésre kötelezett pedig olyan költségvetési szerv, melynek költségvetése sokszorosa a megítélt ötvenezer forintnak. Fellebbezése elkésztésége esetén mulasztását igazoltnak kérte tekinteni.

Az alperes fellebbezése elsődlegesen a kereset teljes elutasítására, másodlagosan marasztalása összegének leszállítására irányult.

Fellebbezése szerint felperes a perbeli igényét **Z.J.**-sal szemben érvényesíthette volna, a bíróságnak a perbeli legitimáció hiánya miatt a keresetet vele szemben el kellett volna utasítania. Hivatkozott arra, hogy a BDT2001. 358. számon közzétett döntésben kifejtettek szerint a károkozó alkalmazott munkaviszonyával összefüggésben megsértett személyiségi jog miatt keletkezett igény közvetlenül a károkozóval szemben érvényesíthető. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében nem tért ki arra, hogy miért helyezkedik a BDT-ben kifejtettekkel ellentétes álláspontra. Változatlanul állította, hogy a kártérítés elemei hiányoznak. Álláspontja szerint a felperes nem bizonyította kárát, a közigazgatási szerv magatartásának jogellenességét, valamint az ok-okozati összefüggés fennállását. Utalt arra, hogy **Z.J.** a bűncselekményt szolgálaton kívül is elkövethette volna, mivel magatartását nem a munkája érdekében, hanem a hivatalos intézkedésének kereteit túllépve fejtette ki. A felperes kára **Z.J.** indokolatlan, jogellenes és önkényes közszolgálati jogviszony kereteiből kilépő bűncselekménynek minősülő magatartására vezethető vissza, ezért az ok-okozati összefüggés is hiányzik. Hivatkozott arra, hogy a felperes nem bizonyította, hogy milyen módon sérült az emberi méltósága, sőt meghallgatása során éppen ezt cáfoló kijelentéseket tett, a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványát pedig visszavonta. A büntett nem hatott ki mindennapi életvitelére, ezért a megítélt összeg eltűzött.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet is előterjesztett, melyben a felperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Fellebbezési ellenkérelme szerint amennyiben a felperes fellebbezése elkésztett, az igazolási kérelmét és fellebbezését érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. Érdemben a fellebbezésében kifejtetteket változatlanul fenntartotta. Kiemelte, hogy a felperes rosszhiszeműen és tévesen állította, hogy a bíróság ötvenezer forint megfizetésére kötelezte, mert marasztalásának összege helyesen százezer forint volt. Álláspontja szerint a felperes személyes előadása cáfolta az elszenvedett hátrányokra vonatkozó állításait, kára és annak mértéke ezért bizonyíthatatlan. Kiemelte: a felperes fellebbezése alapján egyértelmű, hogy kizárólag azért vele szemben érvényesítette kárigényét, mert úgy ítélte meg, hogy az őt bántalmazó **Z.J.** nem lenne képes a követelését megfizetni. Rámutatott: a KSH adatai cáfolják a felperesnek azt az állítását, hogy a megítélt kártérítés összege nem éri el a magyar átlagjövedelem 1/3-át. A követelt nem vagyoni kártérítés a büntető bíróság által kiszabott pénzbüntetés összegéhez képest is eltűzött. A bírói gyakorlat szerint az 500.000-1.000.000 forint nagyságrendű nem vagyoni kártérítés életveszélyt okozó súlyos testi sértés elkövetése, maradandó egészségkárosodás, vagy poszttraumás személyiségváltozás, illetve közeli hozzátartozó elvesztése esetén indokolt. Kifejtette: önmagában a jogsértés tényére alapítottnak a károsult nem vagyoni

kártérítésre nem tarthat igényt. A szakértő kirendelésére vonatkozó indítványának visszavonása folytán ugyanakkor a felperes lelki eredetű károsodását, vagyis hátrány elszenvedését nem bizonyította. A történetek az életvitelét negatívan nem befolyásolhatják, hiszen előadása szerint csak a magyar közterület-felügyelők és egyéb egyenruhások váltanak ki belőle szorongást vagy félelmet, ugyanakkor évente csupán néhány alkalommal látogat Magyarországra. Hangsúlyozta, hogy a felperes állításával szemben a kereseti tényelőadását mindvégig vitatta.

Döntésének indokai szerint az elsőfokú bíróság a felperes jogsértés megtörténtének megállapítása, valamint 100.000 forintot meghaladó nem vagyoni kártérítés iránti keresetét alaptalannak találta, ítéletének ennek ellenére nem volt keresetet elutasító rendelkezése. A keresetet elutasító rendelkezés hiányát egyik fél sem kifogásolta, fellebbezésükben a jogsértés megállapítása iránti kereset elutasítása miatt az elsőfokú ítéletet nem támadták, ezért az Ítélető tábla úgy tekintette, hogy az ítéletnek ez a rendelkezése a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében első fokon jogerőre emelkedett.

A felperes fellebbezése részben alapos, az alperesé nem megalapozott.

A felperes fellebbezését határidőben nyújtotta be, nem volt olyan mulasztása, amely csak igazolással lett volna orvosolható, ezért arról az Ítélető táblának sem kellett határoznia. A fellebbezések alapján az Ítélető táblának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy fennáll-e az alperes kárfelelőssége a felperessel szemben, illetve hogy az elsőfokú bíróság helyesen határozta-e meg a felperes által elszenvedett sérelmek kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kártérítés mértékét.

Az elsőfokú bíróság - a felperes hátrányainak kompenzálására alkalmas kárpótlás összege kivételével - a fellebbezéssel érintett körben az ügy eldöntése szempontjából releváns tényeket helyesen állapította meg, az Ítélető tábla azonban döntésével és annak indokaival az összecszerűség tekintetében csak részben értett egyet. A fellebbezésekre tekintettel a következőket emeli ki:

A Ptk. 349. §-a a munkáltatói kárfelelősség [Ptk. 348. §-a] azon speciális esete, amikor a közigazgatási jogkörben eljáró alkalmazott okoz kárt. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen járt el, amikor elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperes kára az alperes alkalmazottjának közhatalom gyakorlása során kifejtett tevékenységével összefüggésben keletkezett-e.

Ennek megítélése során abból kellett kiindulni, hogy az alperesnél közszolgálati jogviszonyban álló **Z.J.** bűnösségét a bíróság bántalmazás hivatalos eljárásban büntetőben állapította meg. A Pp. 4. § (2) bekezdése kimondja, hogy ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A jogerős büntető ítélet a bizonyítékok értéklelése során a polgári perben eljáró bíróság számára abszolút kötöttséget jelent, a szabad bírói mérlegelést korlátozza. Az előzményi határozatból fakadó kötöttség a jogerősen elbírált bűncselekmény törvényi tényállásának valamennyi elemére kiterjed. **Z.J.** magatartásával a Btk. 226. § (1) bekezdése szerinti bűncselekményt valósította meg, melynek tényállási elemét képezte, hogy hivatalos eljárásban, vagyis a hivatalos személy közhatalmi működése során történt bántalmazás. Ebből következően ez a tény a bűncselekmény vagyoni jogi következményei iránt indított polgári perben már nem volt vitatható.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen kitért arra, hogy az alperes érvelésével szemben a kártérítési felelősségét miért látta megállapíthatónak. A Pp. 221. § (1) bekezdése alapján fennálló indokolási kötelezettségének maximálisan eleget tett, abba nem tartozott bele bíróságok

más ügyben hozott ítéleteinek értelmezése. A hivatkozott ítéletben a bíróság az alperes jogi álláspontjával ellentétesen egyébként éppen azt állapította meg, hogy akkor is a munkáltató felel az alkalmazott munkaviszonyával összefüggő jogsértésért, ha az bűncselekményt valósított meg. Mindezekre tekintettel az alperes a perbeli legitimáció hiányára alaptalanul hivatkozott.

A polgári perben a jogsértés körülményeire nézve bizonyítás felvételére nem került sor. A büntető ügyben lefolytatott bizonyítás eredménye szerint a felperest a közterület-felügyelő mások szeme láttára bántalmazta. Az elsőfokú bíróság ezért a büntető ítélet tényállása alapján helyesen állapította meg, hogy az alperes **Z.J.** magatartása folytán a felperes Ptk. 75. § (1) bekezdése és 76. §-a által védett emberi méltósághoz fűződő jogát megsértette, amely azonban nem önálló megállapítás, hanem a Ptk. 81. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvényesített kárigény jogalapja.

Az Ítélet tábla a jogsértéssel összefüggésben kiemeli: „az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva ... az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá... A méltóság az emberi élettel eleve együttjáró minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan...” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság több határozatában azt is kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jog az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazása, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható [pl. 8/1990. (IV. 23.) AB határozat].

Arra az alperes megalapozottan hivatkozott, hogy betegség szintjét elérő, vagy elhúzódó pszichés állapotromlás bekövetkezését a felperes szakértő igénybevétele nélkül bizonyítani nem tudta. A normál, illetve átmeneti reakciókkal járó lelkiállapot kialakulása azonban szakértő nélkül is igazolható volt, és azt a büntetőeljárás során kihallgatott szemtanúk (**Sz., B., B., F.**), valamint **M.L.** vallomása alátámasztotta. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan következtetett arra, hogy voltak a jogsértéssel összefüggésben a felperes életminőségének romlását eredményező körülmények.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja és 355. § (1) és (4) bekezdése alapján a felperes olyan mértékű pénzbeli kártérítésre tarthatott igényt, amely a keletkezett hátrányai hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas. Azt a Pp. 206. §-a szerint eljárva a bíróságnak a felperes igazoltan elszenvedett sérelmei alapján, a kár bekövetkezése során fennálló ár- és értékviszonyokra és az ítélkezési gyakorlat hasonló esetekben hozott döntéseire tekintettel kellett meghatároznia. A bírói mérlegelés során a kárért felelős személy teljesítőképessége, vagy a tényleges károkozóval szemben kiszabott pénzbüntetés összege nem bírt jelentőséggel. A 2010. évi értékviszonyokat tekintve nem volt helytálló az alperesnek az a hivatkozása, hogy ötszázezer és egymillió forint közötti kártérítést a bíróságok a felperes által elszenvedettnél jóval súlyosabb sérelmek kompenzálására szoktak megállapítani. A normál pszichés reakciókat meg nem haladó hátrányok kiegyensúlyozására az Ítélet tábla ötszázezer forintot látott alkalmasnak, ezért az alperes marasztalását erre az összegre felemelte.

A megítélt nem vagyoni kártérítéshez képest a felperes kereseti kérelme nem volt nyilvánvalóan eltúlzott, ezért az Ítélet tábla mentesítette az alperes javára perköltség fizetésének kötelezettsége alól, és a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával az alperest kötelezte a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére. Az Itv. 62. § (2) bekezdése alapján a felperes illeték fizetésére való kötelezését is mellőzte.

A kifejtetteknek megfelelően az Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta.

A részben sikeres felperesi és sikertelen alperesi fellebbezésre tekintettel az Ítéltábla az Itv. 81. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperes javára áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére. Az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja, 62. § (2) bekezdése, valamint az Itv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján úgy rendelkezett, hogy mindkét fél fellebbezése után a feljegyzett illetéket (72.000 forint és 15.000 forint) az állam viseli.

Budapest, 2017. június 15.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor
bíró

A kiadmány hitelül:

...
tiszttviselő